

De Roovers.
(foto: Annick Wets)

naliteit, na jarenlang als matroos op Frause schepen te hebben gevaren. Zijn toneelstuk *The secret agent* dateert van 1923 en werd nooit eerder in het Nederlands opgevoerd.

Robby Cleiren: „De agent uit de titel heet Verloc en werkt als dubbelspion voor een ambassade in Londen, weliswaar na zijn uren. Want overdag houdt hij, samen met zijn vrouw en haar broer, een winkeltje open. Daar worden vreemde dingen verkocht: van flesjes inkt tot seksblaadjes en revolutionaire pamfletten. 's Avonds ontvangt Verloc een groep anarchisten, waarna ze steevast beginnen te filosoferen over hoe de wereld er volgens hen zou moeten uitzien.”

„Voor de ambassade moet hij doorgaans niet veel meer doen dan verslag uitbrengen. Tot hij wordt gevraagd een reeks bomaanslagen in Londen te organiseren, met als achterliggende bedoeling een angstpsychose bij de bevolking teweeg te brengen. Zo zou een repressief klimaat moeten ontstaan, wat dan weer in de kaart van de ambassade speelt.”

„De eerste bomaanslag is symbolisch en mikt op de wetenschap, meer bepaald op de sterrenwacht van Greenwich. Het is de plaats waar de nulmeridiaan door loopt, een plek vrij van politieke of materiële belangen. Ver-

loc moet een aanslag op de tijd plegen, niet zo absurd als het op het eerste gezicht lijkt. Conrads verleden als zee-man maakt dat hij het belang van de meridianen hoog inschat. Vooral ten tijde van de overzeese kolonies stelde die indeling de internationale orde voor.”

De aanslag loopt niet goed af. Geen van de anarchisten komt in aanmerking voor de job en Verloc stuurt zijn schoonbroer, een wat achterlijke jongen. Die is onwetend over zijn ware opdracht, struikelt over een boomwortel en ontploft met het bompakket in de handen. Een pijnlijk amateuristische aanpak, maar precies daarvoor baseerde Conrad zich op feiten. Op 15 februari 1894 stierf een Londense anarchist op dezelfde wijze.

Cleiren: „Conrad wil vooral tonen hoe corruptie overall schering en inslag is. Conservatieven en hervormers zijn even omkoopbaar, laten telkens hun eigen belang primen. Om het met de woorden van een personage uit het stuk te zeggen: beide bezigheden zijn identieke vormen van nutteloosheid.”

Leuven, Stuc, Wamingenstraat 83, 13, 14 en 15 november om 20.30 uur, 016-23.67.73. Daarna op tournee: 03-235.04.90.

DEMONEN III
DE ROOVERS

Vormen van nutteloos- heid

Steven Heene

De politieke roman „The secret agent” (1907)

van Joseph Conrad is vrij bekend, wat niet kan

worden gezegd van de

toneelversie die hij zestien jaar later schreef.

Het jonge gezelschap De Roovers brengt daar

verandering in: vanavond gaat in Stuc in Leuven

Demonen III in première. Het is het relaas van

Verloc, de agent provocateur van een Londense

ambassade. Voor De Roovers het derde portret

op rij van een stel revolutionairen.

„De acteurs van De Roovers manifesteren een duidelijk spelplezier, een jeugdig enthousiasme, wat aan hun vertoning een warme toon geeft. Ze overtuigen er de toeschouwer van dat ze werkelijk begaan zijn met de aangesneden problemen, en dat ze zich heel ernstig vragen stellen over de zin van denken en handelen.” Zo stond het te lezen in het juryrapport op het voorbije Theaterfestival, de eerste maal dat De Roovers met een productie werden geselecteerd.

Dat was met *De bezeten*, een compilatie van teksten van Albert Camus en Fjodor Dostoevski. Camus maakte in 1953 een toneelbewerking van Dostoevski's roman *Demonen*, over een generatie jonge revolutionairen. De Franse auteur bleef op de affiche van De Roovers met *De rechtvaardigen*, een stuk uit 1949 over weifelende Moskouse terroristen en hun bomaanslag op de groothertog.

Nu is er *Demonen III*, in tegenstelling tot wat de titel aangeeft niet het derde luik van een Roovers-trilogie, maar „een spontaan vervolg” op de vorige producties.

De auteur is Engelstalig, maar van Slavische origine. Joseph Conrad (1857-1924) werd geboren in de Oekraïne als zoon van Poolse ouders, maar verwierf de Britse natio-